

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Slöjd, hantverk och formgivning

Produkt- och uppsatsarbete med vetenskaplig metod, 30hp, 754G46

Sofie Larsson

Äkta guld betyder äkta känslor

Fem smyckekonstnärers tankar om smycket som kommunikator

Engelsk titel: Real gold means real feelings

Del av examensarbete

ISRN LiU-IKK/PU-G--12/009- -SE

Handledare:

Maria Silfverhielm

IKK

	Institutionen för kultur och kommunikation Estetiska avdelningen 581 83 LINKÖPING	Seminariedatum 2012-05-07
---	---	-------------------------------------

Språk (sätt kryss före) ☒ Svenska/Swedish ☐ Engelska/English	Rapporttyp (sätt kryss före) ☐ Uppsats grundnivå ☐ Uppsats avancerad nivå ☒ Examensarbete ☐ Licentiatavhandling ☐ Övrig rapport	ISRN LiU-IKK/PU-G--12/009—SE Handledare Maria Silfverhielm
--	---	---

Titel Äkta guld betyder äkta känslor Title Real gold means real feelings Författare Sofie Larsson
--

Sammanfattning Den här uppsatsen handlar om smycket som kommunikator. Dels vad ett smycke berättar om sin bärare men även på vilket sätt fem yrkesverksamma smyckekonstnärer/konsthantverkare förhåller sig till sina smycken som kommunikatörer. Genom att jämföra svar från intervjuerna med litteratur i ämnet belyses likheter och skillnader mellan hur författarna beskriver smycket som kommunikator och hur smyckekonstnärerna/konsthantverkarna gör det. Empiri till uppsatsen har samlats in genom kvalitativa intervjuer med fem konsthantverkare/smyckekonstnärer. Svaren har sedan tolkats och analyserat. Undersökningen visar en rad olika aspekter på smycket som kommunikator.

Nyckelord smycken, smyckekonst, kommunikation, kommunikator, symboler, smyckekonstnär, konsthantverkare

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
Bakgrund.....	4
Vad är det för smycken vi pratar om?	5
Historisk bakgrund.....	5
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	6
Avgränsningar	7
Begreppsförtydligande	7
LITTERATURGENOMGÅNG	8
METOD	10
Intervjumetod	10
Val av informanter	11
Informanterna	11
Förutsättningar bakom metodvalet	12
Intervjuplan	13
Forskningsetiska överväganden	13
RESULTAT OCH ANALYS	14
Definition av det egna arbetet.....	14
Spontana tankar.....	16
Vad de vill kommunicera.....	18
Hur arbetet går till.....	19
Processen.....	22
Smyckets begränsningar.....	23
Tankar om bäraren.....	24
Övrigt	26
Slutsatser.....	28
DISKUSSION	29
Diskussion kring resultatet	30
Förslag på fortsatta studier	31
REFERENSER	33
BILAGA (Intervjuguide)	

Inledning

Genom att titta på smycken och hur och vad människor har valt att bära, vilka material som har använts och hur de har tillverkats, så berättar det väldigt mycket om de människor som har gjort dem. Alltså handlar fenomenet *att smycka sig* om så otroligt mycket mer mänskligt beteende än *att göra sig fin*. (Rayner, 2007)

Som titeln på den här uppsatsen lyder så har reklambranschen länge spelat på tanken att lycka kan köpas. Och då naturligtvis, ju dyrare och exklusivare ett föremål är, desto lyckligare blir ägaren. Därav fyller smycket en viktig funktion i dagens samhälle i form av gåvor, att ge bort eller få, vid speciella dagar i våra liv. Men i och med smyckekonstens frammarsch kan ett smycke inte längre värderas enbart utifrån guldsmedens tekniska skicklighet eller värdet på materialet. Smycken bär på information, om både den som tillverkade det och den som väljer att bära det, som går långt utöver civilstatus och religiös tillhörighet. Vi använder idag smycken för att be om ursäkt eller uttrycka vår kärlek. Tack vare skickliga marknadsföringsstrategier tror vi att vi ger bort smycken av tradition och för att det är något som bringar ägaren tidlös glädje, men som egentligen är ett resultat av det sociala spel som har fastslagit smycken som det bästa sättet att bekräfta både givaren och ägaren. (Veiteberg, 2007)

Så vad är det egentligen ett smycke kommunicerar och hur tänker smyckekonstnärerna runt smycket som kommunikatör i sitt arbete? Det är dessa frågor den här uppsatsen söker besvara.

Bakgrund

Smyckekonst skiljer sig avsevärt från annan konst eftersom det är en av få konstformer som förändras i och med den kropp som bär det. Är det en man som har halsbandet så kommer betraktaren uppleva smycket på ett helt annat sätt än om det är en äldre kvinna som bär det.

Begreppet *smycke* och vad som anses vara ett smycke har sedan 70-talet förändrats och tänjts. Från massproducerade smycken som säljs billigt i klädbutikerna till konceptuella smycken och smyckekonst. Det har väckt frågor om vad ett smycke är. Vad det behöver vara för att få kallas smycke? Varför vi som människor bär smycken? Och vad de berättar? Dels om den som väljer att bära dem och dels av den som tillverkat dem. För 5000 år sedan var det ingen större skillnad på dessa två, för då borrade tillverkaren hål i en snäcka och hängde den i en skinnrem runt sin egen hals, eller så gjordes den till någon annan för skydd mot onda andar. Men i nutid när vi inte längre enbart använder smycken som skyddsamuletter har det utvecklats flera olika yrkesgrupper som enbart arbetar med att tillverka och formge smycken. Det ledde till

att jag ville ta reda på hur de själva ser på de smycken de tillverkar och hur de beskriver smycket som kommunikator.

Den frågeställning jag har valt att undersöka kommer från mitt eget skapande arbete och de smycken jag själv gör. Men tankarna om ett föremål som kommunikator av skaparens budskap kan appliceras på många andra områden. Vilket gör att jag tror att uppsatsen kan bidra med ny kunskap och väcka intressanta tankar hos läsaren.

Eftersom många av oss som går programmet slöjd, hantverk och formgivning vid Linköpings universitet arbetar med föremål, och vad de föremålen kommunicerar till sin omgivning, får det mig att tror att det är relevant att föra en diskussion runt dessa frågor. Min avsikt är att intervjua aktiva konsthantverkare som kan beskriva sin verksamhet i detta avseende och som därför kan bidra med information.

Att jag har valt de informanter jag har gjort beror på den förkunskap jag har inom deras verksamhetsområde. Jag har en utbildning inom guldsmede som gör det möjligt för mig att kunna förstå de tekniker och material informanterna använder sig av. Detta har varit ett viktigt skäl till mitt urval för att jag ska kunna få en djupare förståelse för deras skapandeprocesser. (Patel & Davidsson, 2003; Sjögren, 2009)

Vad är det för smycken vi pratar om?

Derrez (2005) skriver att det finns olika typer av smycken: Massproducerade smycken som är vackra, skinande och lätta att känna igen som just smycken. Det är den typen av smycken som varken ifrågasätter eller provocerar. De är även lätta att bära då de oftast är små, lätta och följer med i kroppens varje rörelse. I sin mest förenklade form finns dessa smycken att köpa på varenda flygplats över hela jorden. Det är inte den typen av smycken den här uppsatsen handlar om. Det är inte heller den andra typen av smycken som författaren presenterar. De något billigare smycken som förändras varje säsong för att följa med i senaste mode och som går att köpa i butiker som H&M och Åhlens. Men det finns en annan typ av smycken, smycken som faller under beteckningen *smyckekonst* men som Derrez (2005) väljer att kalla *författade smycken* eftersom det är en smyckekonstnär som tänkt ut konceptet och designen.

Historisk bakgrund

Enligt Rayner (2007) så har forskare funnit bevis för att folk smyckat sig i nästan 100 000 år, och det finns väldokumenterat från ca 5000 år tillbaka i tiden. Författaren menar dock att det inte finns några tillförlitliga källor från de första 95000 åren så det

är svårt att diskutera vad som eventuellt har förändrats i hur man såg på smycken då och varför man bar dem. Mycket tyder på att så länge mänskligheten har kunnat förstå och resonera, så har vi försökt skydda oss från sådant vi inte kan förstå, och har *skapat* föremål som ska skydda oss från fysisk och mental skada. Veiteberg (2007) talar om att ett av de allra tidigaste skälen till att människor började bära smycken berodde på behovet av att fästa sina kläder i någonting så att de inte föll av kroppen. Därför hade många av smyckena från den tiden en betydligt mer praktisk utformning än nu.

Konceptet att smycken inte bara behöver vara smycken utan kan vara bärbar konst växte fram under 70-talet och har sina rötter i Tyskland, Nederländerna, Storbritannien och USA. På 80-talet hade rörelsen nått Skandinavien. De stora förändringar som rörelsen förde med sig var bland annat en fråga om förskjutning av *värde*. Ett smyckes värde låg inte längre i om det var tillverkat av ädla metaller och dyra ädelstenar. Det spelade även mindre roll om ett smycke var tekniskt svårt att tillverka eller om materialet var tåligt/hållbart. (Veiteberg, 2007)

Syfte

Det primära syftet är att genom semistrukturerade intervjuer med fem yrkesverksamma smyckekonstnärer/smyckeformgivare få en djupare förståelse för hur de ser på de smycken de själva tillverkar och vad de kommunicerar.

Frågeställning

Vad vill smyckeformgivarna själva att deras smycken ska kommunicera och hur arbetar de för att uppnå detta?

Finns det genomsamma nämnare?

Vad finns det för likheter och skillnader?

Arbetar konsthantverkarna aktivt med vad deras smycken kommunicerar?

Vilka strategier använder de sig av i arbetet?

Avgränsningar

Jag har valt att intervjua fem framgångsrika smyckeformgivare, som är yrkesverksamma och har haft sina smycken representerade på antingen *Nutida svenskt silver* eller *Platina*. De är två av Sveriges främsta arenor för smyckekonst. Det är enbart toppskiktet av smyckekonstnärer/konsthantverkare som får ställa ut sina smycken där.

Mitt urval bygger på kriterierna att de ska 1: Vara yrkesverksamma. 2: Ha en gedigen utbildning inom konsthantverk och därigenom ha reflekterat över sitt skapande. 3: Främst arbeta med att tillverka smycken.

Begreppsförtydligande

Här följer några av de begrepp jag använder mig av i texten. Enligt Statens offentliga utredning (SOU) är många av begreppen som berör design, formgivning och konsthantverk mångtydiga och har delvis olika innebörder beroende på i vilket sammanhang de används. (SOU, 1999) Därför följer här ett försök att fastslå hur jag nyttjar begreppen i den här uppsatsen.

Designer

Enligt Nationalencyklopedin (NE, 2012a) är *designer* en internationellt använd yrkesbeteckning för formgivare av produkter och miljöer. Som verb är dess betydelse att beräkna, dimensionera och konstruera. Som substantiv är det synonymt med ord som mönster, ritning, utförande, planering och konstruktion. (SOU, 1999)

Formgivare

En formgivare är en person som ger konstnärlig utformning åt föremål. (NE, 2012b)

Guldsmedskonst

Traditionell benämning på bearbetning av ädla metaller, ädelstenar, pärlor och emalj i syfte att smycka personer, föremål eller byggnader. (NE, 2012c)

Konsthantverkarna

Konsthantverkarna, förening för konsthantverk bildad 1951, med butik och galleri i Stockholm. Den tillkom genom initiativ från Konsthantverkarnas gille. (NE, 2012d)

Konsthantverk

Konsthantverk är en gemensam benämning på konstnärligt formgivna bruks- och prydnadsföremål. (NE, 2012g) Eller som Statens offentliga utredning kommit fram till: Konsthantverk är benämningen på helt eller delvis handgjorda bruksting. De är

präglade av en konstnärlig ambition och gestaltning. Det kan vara både bruks- eller konstföremål. (SOU, 1999)

Konstnär

Person som yrkesmässigt utövar konst. (NE, 2012e)

Nutida Svenskt Silver

Nutida Svenskt Silver är en förening som bildades 1963. Den har som uppgift att stödja och stimulera det samtida silversmidet i Sverige. Föreningen driver ett galleri och butik i Stockholm. (Nutida Svenskt Silver, 2012)

Platina

Platina är ett konstgalleri i Stockholm som sedan starten 1999 enbart ställt ut nutida smycken och smyckekonst. (Platina, 2012)

Signal

En *signal* är en fysisk företeelse som är bärare av ett budskap från en sändare till en mottagare. (NE, 2012i)

Smycken

Smycken är föremål som är avsedda att bäras på kroppen. De kan bäras för att markera social, professionell, religiös eller annan kulturell tillhörighet. Samt oftast, men sällan enbart, för att åstadkomma en dekorativ effekt. Enligt Nationalencyklopedin har behovet av sådana estetiska och betydelsebärande markörer varit grundläggande för människan och har närmast global spridning i tid och rum. (NE, 2012j)

Symbol

Symbol är ett mångtydigt begrepp där jag har valt att använda mig av betydelsen kännetecken eller igenkänningstecken. (NE, 2012k)

Yrkesverksam

Att tjäna pengar på det arbete man utför. (NE, 2012l)

Litteraturgenomgång

Här följer en presentation av den litteratur jag främst använt mig av för att jämföra med informanternas svar.

Kim Buck – It's The Thought That Counts

Författaren skriver om smyckekonstnären Kim Buck och dennes konstnärskap men även om smyckets kommunikativa egenskaper. (Veiteberg, 2007)

Författaren talar om den typ av kommunikation som ett smycke kan bära på men som inte kan återskapas, minnet av den som gav smycket eller hur det har slitits från generation till generation. (Veiteberg, 2007)

Veiteberg talar även om att tillverkaren aldrig kan veta vad betraktaren kommer se och kan därför inte heller veta om denne kommer uppfatta det tillverkaren ville kommunicera. Därför är det inte ovanligt att betraktaren tolkar in sina egna budskap i föremålet och även att det bärs på ett helt annat sätt och/eller i ett helt annat sammanhang än tillverkaren hade tänkt sig eller skulle önska. Detta är något författaren menar att man får vara beredd på som smycketillverkare eftersom det inte går att undvika helt. (Veiteberg, 2007)

New directions in jewellery

På samma sätt som för *Kim Buck - It's The Thought That Counts*, så följer här en kortare sammanfattning av bokens innehåll. Mer ingående tankar ur texterna återfinns i resultatdelen under respektive rubrik.

Boken består av essäer skrivna av flera olika författare och tar upp olika aspekter av smyckekonst och hur gränserna för vad smyckekonst är och kan vara har utmanats de senaste åren. Smycken som korsar gränserna till ren konst, skulpturer eller mode. Författarna tar även upp aspekterna av att kritiskt granska de sociala regler vi byggt upp kring bärandet och tillverkan av smycken. (Grant, 2005)

De tre inledande essäerna tar upp olika aspekter av smyckekonst, därefter följer ett stort antal konstnärsporträtt indelade i olika kategorier som belyser ytterligare aspekter av smyckekonst. Några av de aspekterna är vad ett smycke kommunicerar till sin bärare och till betraktaren, var gränserna går för smyckekonst och hur ett smycke förändras med, och förändrar den kropp som bär det. (Grant, 2005)

En av författarna (Astfalck, 2005) tar upp att smyckekonsten, på samma sätt som annan konst, synliggör nya aspekter av sociala strukturer och värderingar samt erbjuder nya tolkningar till den verklighet vi som människor anser att vi befinner oss i. Författaren tar även upp vikten av att komma ihåg att det bakom varje objekt finns en person som genom sina föremål befinner sig i ständig kommunikation med sin omvärld. Författaren menar att varje objekt, på samma sätt som tal eller skriven text,

alltid är socialt laddad och att eftersom just smycken har en sådan intim relation till den fysiska och kulturellt laddade mänskliga kroppen, så befinner de sig i en utmärkt utgångspunkt för att ifrågasätta vår verklighet men även för att gestalta ren livsglädje.

Metod

Jag valde att enbart intervjua yrkesverksamma konsthantverkare/smyckekonstnärer som alla har smycken som sitt främsta verksamhetsområde. Alla konsthantverkarna/smyckekonstnärer har avlagt masterexamen från Konstfack eftersom jag anser att de högre studierna ökar sannolikheten att de har reflekterat över sin skapandeprocess och vad deras smycken kommunicerar. Uppsatsarbetet har inspirerats av ett hermeneutiskt förhållningssätt. Hermeneutiken handlar om att tolka, förstå och förmedla. (Fejes & Thornberg, 2009) "Hermeneutiken är lämplig att använda när syftet med studien är att få tillgång till informanternas egna upplevelser av fenomenet samt när informanterna ska ges ett stort utrymme att själva välja vad de vill tala eller skriva om". (Fejes & Thornberg, 2009, sid 62)

Litteratur i ämnet har även använts för att på så vis kunna jämföra författarnas syn på smycken som kommunikatörer med smyckeskaparnas. (Sjögren, 2009)

Intervjumetod

Jag har valt att genomföra kvalitativa intervjuer eftersom syftet med dessa är att söka förstå världen från undersökningspersonernas synvinkel. (Kvale & Brinkmann, 2009) Därför har jag valt att använda mig av en form av intervju – den halvstrukturerade livsvärldsintervjun. Den definieras som en intervju med målet att erhålla beskrivningar av intervjupersonernas livsvärld i syfte att tolka innebörden av de beskrivna fenomenen. (Kvale & Brinkmann, 2009)

Intervjuerna har varit semistrukturerade. Det innebär att jag har använt mig av på förhand fastställda frågor men som lämnar mycket utrymme för att informanterna ska kunna svara fritt. Jag ställde även följdfrågor i de fall jag ansåg att det behövdes för att ringa in de företeelser jag söker belysa. (Patel & Davidsson, 2003) Semistrukturerade intervjuer används ofta vid kvalitativa studier. En kvalitativ studie utförs när forskaren söker besvara en frågeställning som inte går att besvara med statistiska bearbetnings- och analysmetoder. Den kvalitativa studien syftar till att tolka och förstå människors upplevelser där forskaren gör tolkande analyser av det material som samlats in. (Patel & Davidsson, 2003)

Intervjuerna är dokumenterade med diktafon eftersom det ger intervjuaren frihet att koncentrera sig på ämnet och dynamiken i intervjun istället för att koncentrera sig på att föra korrekta anteckningar. När man skriver ut intervjusvaren går kroppsspråk, som hållning, gester och även rösten förlorat. Även infonation och andning. (Kvale & Brinkmann, 2009) "Utskrifter är kort sagt utarmade, avkontextualiserade återgivning av levande intervjusamtal". (Kvale & Brinkmann, 2009, s 194)

Därför har jag, efter varje genomförd intervju, ägnat tio minuter åt att reflektera över vad jag just lärt mig av intervjun. Dessa omedelbara intryck har använts som en värdefull bakgrund till den senare analysen av utskriftena. (Kvale & Brinkmann, 2009)

Val av informanter

Jag har valt att intervjua fem personer. Alla yrkesverksamma inom konsthantverk med fokus på smycken även om en del av dem även arbetar med corpus. De har alla gått en masterutbildning i metall på Konstfack någon gång under perioden 1997-2008. De har alla även ställt ut sina smycken på Platina. En av de tilltänkta informanterna blev i ett sent skede tvungen att dra sig ur undersökningen av privata skäl. Jag sökte då upp ytterligare en konsthantverkare/ smyckekonstnär med likvärdiga erfarenheter för att ersätta de uteblivna svaren.

För den som är obekant med begreppet *corpus* så betyder det ett större föremål som är upparbetat i silver eller guld. Det kan t.ex. vara föremål som bägare, kanna, skål eller ljusstake. (NE, 2012m)

Konsthantverkarna har valts ut utifrån tanken att deras erfarenheter har resulterat i att de har reflekterat över sitt eget skapande och vad deras smycken kommunicerar, något jag har sett som en förutsättning för uppsatsen.

Informanterna

Här följer en kort beskrivning av de fem konsthantverkare/smyckekonstnärer som deltagit i studien. Om informanterna har jag valt att ta med tillräckligt med information för att visa på varför deras deltagande är relevant, men inte så mycket att de kan identifieras. (Kvale & Brinkmann, 2009) Därför kommer informanterna betecknas som A-E.

A är smyckekonstnär. Masterexamen från konstfack 2007. Hon delar en ateljé i Stockholm och har varit med på utställningar i både Sverige och utomlands. Hon

arbetar experimenterande och undersökande i olika material och gör smycken. Hon har även tilldelats en mängd olika stipendier för sitt arbete.

B är smyckekonstnär och konsthantverkare. Magisterexamen från Konstfack 2006. Delar verkstad i Stockholm. Arbetar experimenterande i olika material. Hon har tilldelats flertalet stipendier för sitt arbete, bland annat Konstnärsnämndens Arbetsstipendium.

C har en masterexamen från Konstfack 2008. Beskriver själv att de smycken hon gör befinner sig i gränlandet mellan konst och objekt (smycken). Hon vill tänja på gränserna för vad ett smycke anses vara. Har haft sina smycken utställda på ett stort antal utställningar i både Sverige och utomlands. Hon har vunnit priser och fått stipendier för sitt arbete, bland annat Konstnärsnämndens Arbetsstipendium.

D är smyckekonstnär och konsthantverkare. Masterexamen från Konstfack från 2006. Arbetar med drömmar som inspiration. Hon har varit representerad på flertalet utställningar i Sverige och utomlands. Arbetar i olika material.

E har en masterexamen från Konstfack från 1997. Hon har varit yrkesverksam sedan 1998. Har ateljé, verkstad och butik i Stockholm. Hon har sina smycken representerade på bland annat Nationalmuseum i Stockholm och Röhsska Museet i Göteborg. Är även representerad på Nutida Svenskt Silver samt utställningar i både Sverige och utomlands. Även hon har fått Konstnärsnämndens Arbetsstipendium för sitt arbete.

Som den observante läsaren upptäckt så är alla fem informanterna kvinnor, något som i sig inte var ett medvetet val från min sida.

Förutsättningar bakom metodvalet

Det finns begränsat med litteratur tillgängligt på ämnet eftersom det jag sökte undersöka dels är begränsat till smycken och dels är begränsat till vad de kommunicerar. Den litteratur som finns är ofta för övergripande och/eller generaliserande. Jag valde därför att söka både i litteratur och hos faktiska smyckeskapare.

Eftersom det jag hoppades kunna hitta enbart går att nå i de individuella konsthantverkarnas/smyckekonstnärernas personliga uppfattning om sitt eget skapande har detta motiverat valet av att söka upp dem för att personligen kunna ställa frågor. Jag anser att intervjuer är den teknik som verkar kunna ge bäst svar på min frågeställning. (Patel & Davidsson, 2003) Jag kommer även göra en kvalitativ

innehållsanalys av det insamlade materialet för att på så sätt kunna ge förslag på slutsatser och för att kunna identifiera eventuella likheter och skillnader.

Intervjuplan

Intervjuerna är upplagda så att jag tog den första kontakten med informanterna via mejl eftersom jag ville undvika eventuella spontana nej vid telefonkontakt på grund av tidsbrist. Jag beskrev i korta ordalag mitt ärende och bad om deras deltagande. Tanken var att vid ett senare tillfälle, när informanten givits ett par dagar på sig att ta ett beslut, ta kontakt över telefon, förklara mer utförligt vad mitt arbete kommer gå ut på och be om ett beslut angående deltagande. Informanterna svarade dock både snabbt och positivt vilket gjorde det tänkta telefonsamtalet överflödigt. Lyckligtvis tyckte informanterna att den information de fått via mejl var tillräcklig för att de skulle vilja delta i intervjuerna. Ingen av informanterna bad om att få tillgång av frågorna i förväg.

Intervjuerna har varit semistrukturerade. Jag har hållit mig till vissa förutbestämda frågor som jag sedan har ställt följdfrågor på för att förtydliga eller fördjupa mig i någon fråga. Tre av informanterna har jag träffat personligen. De intervjuades en i taget och intervjuerna dokumenterades med diktafon, och varierar i längd mellan 20-40 minuter. På grund av det geografiska avståndet så svarade två av informanter på intervjufrågorna via telefon. Även de intervjuerna dokumenterades med diktafon och varade mellan 20-30 minuter.

Forskningsetiska överväganden

De personer som har ombetts delta i intervjuer har informerats om det allmänna syftet med undersökningen och varför jag önskat deras deltagande. (Kvale & Brinkmann, 2009)

Alla informanterna har informerats om inspelningen av intervjuerna. De har alla godkänt detta och att de vill delta i undersökningen. De har även informerats om vad som händer med deras intervjusvar, att den blir C-uppsats. (Kvale & Brinkmann, 2009)

Försök har gjorts att säkra intervjupersonernas konfidentialitet och att den utskrivna texten ska vara så lojal som möjligt mot deras muntliga uttalanden. (Kvale & Brinkmann, 2009; Sjögren, 2009)

Efter de genomförda intervjuerna har inte informanterna haft något vidare inflytande över hur deras uttalanden ska tolkas. (Kvale & Brinkmann, 2009)

Resultat och analys

Här följer resultatet av intervjuerna. För att tydliggöra för läsaren har jag analyserat informanternas svar och delat in dem under respektive fråga. I slutet av varje del finns en analysdel där jag sammanfattar en del av informanternas svar men även jämför dem med de svar jag hittat i den litteratur jag använt mig av. Två av frågorna saknar litteraturreferenser eftersom jag inte anser det relevant att söka i texten efter speglade reflektioner om ifall texternas författare håller med eller inte om huruvida de smyckekonstnärer jag intervjuat anser att de *arbetar aktivt med vad deras smycken kommunicerar* eller *när i processen de gör detta*. På flera ställen berör informanternas svar flera frågor på samma gång. Jag har då valt att ta med svaren i det sammanhang som informanten valde att ta upp det.

Fråga:

1. Hur definierar du själv ditt eget arbete?

A beskriver sig själv som en konsthantverkare som jobbar med smycken. Sen kallar hon sig även smyckekonstnär. Men hon gillar ordet konsthantverkare just för att det beskriver vad hon håller på med: konst och hantverk. Men det beror på i vilket sammanhang. Hon nämner även att hon själv ser olika på det hon gör beroende på vilket sammanhang det är. A poängterar att när hon berättar att hon jobbar med smycken så vill hon gärna definiera vilken typ av smycken det är hon jobbar med. Därför blir frågan om hon är smyckekonstnär eller konsthantverkare viktigt beroende på sammanhanget.

B säger själv att hon arbetar med smycken som ligger på gränsen mellan objekt, konst och smycken. Vad smycken normalt sett anses vara, vill hon tänja på de gränserna. Hon säger sig tycka att det är svårt att svara på intervjufrågorna generellt utan vill gärna ha ett visst smycke eller projekt att utgå ifrån.

C brukar beskriva att hon gör smyckekonst. Hon säger att hon gärna undviker att fortsätta beskrivningen mer ingående än så, men om hon måste så förtydligar hon med att hon arbetar forskande i material och gör smycken.

D skulle beskriva det hon arbetar med som smyckekonst. Men hon tycker att det kan vara svårt att få människor att förstå. Om hon berättar vad hon gör associerar folk det till det som t.ex. Eva Attling håller på med. (Massproduktion av enklare slag.) Då måste hon korrigera och säga att hon gör unika saker varje gång. Men för att inte göra det för

komplikerat eller ge sig in i för långa diskussioner så brukar hon säga att hon håller på med smyckekonst eller konsthantverk, eller ibland bara konst eftersom hon även arbetar med corpus. Men för dem som är insatta så kallar hon sig smyckekonstnär. Inom smyckekonsten så skulle hon säga att hon uttrycksfylligt befinner sig mitt i smyckekonstspektrat, varken extremt tokig eller extremt traditionell.

E brukar kalla sig silversmed av enkelhetsskäl. Det förstår de flesta vad det är, men hon tillägger att hon har en guldsmedsutbildning i botten. E säger att hon tycker att uttrycket guldsmed känns smalare, att man då får intrycket av att hon bara gör vigselringar och liknande. Men att det hon gör är bredare, att hon jobbar väldigt brett. Visst händer det att hon gör vigselringar/förlovningsringar på beställning men ibland gör hon även det som kallas för smyckekonst och även det som ligger i gränslandet däremellan. Men även E är tydlig med att det beror på i vilket sammanhang hon ska beskriva vad hon gör.

Analys: Gällande för alla informanterna verkar vara att de definierar sitt arbete olika beroende på vem de pratar med. Att de vill vara tydliga med vad det är för typ av smycken de tillverkar, men kanske ännu tydligare med vad de *inte* tillverkar. Flera nämner oförmågan hos allmänheten att förstå vad de håller på med.

I *Kim Buck - It's The Thought That Counts* definierar författaren smyckekonstnären genom att istället för massproducerade smycken till försäljning i butiker, gör smyckekonstnärer unika föremål eller mindre serier som oftast exponeras på gallerier eller på museum. (Veiteberg 2007, sid 13) Författaren säger att många smyckekonstnärer upplever detta som något av ett dilemma. Att tillverka unika föremål men samtidigt kunna leva på sitt konstnärskap och även konflikten mellan att göra sådant som efterfrågas och sådant som är "nytt". (Veiteberg 2007, sid 13)

Hur en smyckekonstnär arbetar kan skilja sig mycket från hur en guldsmed arbetar. Detta beror delvis på att de är utbildade vid konstskolor och inte har en traditionell guldsmedsutbildning eller avlagt gesällprov. Detta kan enligt författaren förklara hur de lyckats behålla ett mer öppet förhållningssätt till smycken och inte begränsats av yrkets förutfattade åsikter. (Veiteberg, 2007)

I *New Directions In Jewellery* tar författaren (Astfalck, 2005) upp att det är först de senaste generationernas smyckekonstnärer som har en utbildning som inte enbart består av guldsmedsyrkets begränsade yrkesskicklighetsutbildning. Utan de har även en konstnärlig utbildning vilket gör att de arbetar med smycken på ett helt annat sätt än vad traditionellt utbildade smyckemakare gör. (Astfalck, 2005)

Som alla informanterna och båda författarna är rörande eniga om så är det stor skillnad på en smyckekonstnär och en guldsmed. Men eftersom denna skillnad inte är lika tydlig hos allmänheten blir det extra viktigt för smyckekonstnärerna att förtydliga att de inte tillverkar samma massproducerade smycken som finns att köpa i klädbutikerna.

Fråga:

2. Vad är dina spontana tankar om smycket som kommunikator?

A anser att smycken har och alltid har haft en enorm inneboende förmåga att kommunicera. Från början plockade man delar av de djur man hade ihjäl, eller gjorde hål i en sten och hängde på sig. Det betydde något för bäraren och symboliserade något för sin omgivning. "Att hänga något på kroppen är ju ändå den yttersta kommunikationen". (Informant A, 2012) Hon menar att smycken har en väldigt stark kommunikativ kraft som utnyttjas i allt från politiska emblem till små hemlighetsfulla ordenssmycken. Förutom det så kan de vara allt från statussymboler till något man vill bära enbart för att man tycker att det är fint. Hon anser att smyckets kommunikation skiljer sig från till exempel en tröja eller ett par byxor eftersom det inte är något som vi behöver för vår överlevnad eller för att hålla värmen. Hon fascinerar även över de *överenskommelser* som finns i smycken, till exempel hur stora delar av världen anser att man tillhör en annan människa enbart för att man bär en ring på ett av fingrarna.

B anser att smycken har en mer smygande kommunikation och inte en kommunikation som är tydlig eller pang på. Hon jämför det med en stor tavla som har en helt annan kommunikation som är mer direkt. Smycket infiltrerar vardagen på ett sätt, och det är inte ens säkert att man ser det vid första anblicken. Hon tycker även att det är intressant att diskutera smycket som kommunikationsstartare. Hon poängterar dock att det skiljer sig smycket åt beroende på vilken typ av smycken man pratar om.

C spontana reaktion är att smycken precis som allt annat vi sätter på oss kommunicerar någonting om oss som personer. Men hon tillägger att hon aldrig tänker på sina egna smycken som kommunikatorer. Hon säger sig ha svårt att tänka sig sina smycken som kommunikatorer på någon annans kropp eftersom det är något som sker för långt bort från henne själv och inte är något som hon kan ha någon aning om. Hon berättar även att det förekommer att personer har köpt hennes smycken som ett objekt, inte för att bära utan för att ha dem på väggen. Detta är ingenting som besvärar henne eftersom det förekommer att även hon hänger upp sina egna och andras smycken på väggen. Hon förklarar det genom att berätta att det ofta är så många får se smyckena. Att de hänger mot en vit vägg på ett galleri, och inte på en faktisk kropp. Detta är något som hon inte ser som problemfritt när hon gör nya

smycken. "Ser jag kroppen eller ser jag den vita väggen". (Informant C, 2012) C säger att hon nu försöker tänka mer aktivt på kroppen i sitt arbete. Inte genom att göra smyckena mer lättburna men genom att de ska ha en starkare relation till den mänskliga kroppen.

D berättar att hennes spontana tankar runt smycken är att de är extremt mycket kommunikatörer och att de alltid har varit det. Hon talar om att smycken genom tiderna alltid har talat om för vår omgivning vilka vi är och vilken status vi har. Hon nämner tv-programmet *Expedition Robinson* som ett exempel på hur sant detta är även idag. "Det första de gjorde var att försöka hitta någonstans att bygga bo och göra upp eld och mat och sen började de hänga på sig snäckor runt halsen". (Informant D, 2012) D menar att smycken används av både tjejer och killar som ett sätt att definiera oss i relation till andra. Att särskilja oss från vissa och visa att vi hör ihop med andra.

E säger att smycken verkligen är kommunikatörer eftersom det blir så personligt vad vi väljer att bära på kroppen. Hon poängterar hur mycket det skiljer sig från vanlig konst eftersom det används på ett helt annat sätt. Hon menar även att smycket förändras beroende på vem det är som bär det, att betraktaren läser in bäraren i smycket. Och att ett smycke kan förändra ett helt kroppsspråk hos den som bär det och verkligen förstärka bärarens personlighet.

Analys: Många av informanterna talar om den kraft att kommunicera smycken besitter. Det är även intressant att många av dem talar om hur det har sett ut tidigare i historien och det mänskliga behovet av att smycka sig. Flera av informanterna talar även om hur mycket smyckekonst skiljer sig från annan konst genom att den är beroende av och förändras av den kropp som bär det.

B får medhåll av Veiteberg (2007). Författaren talar om smyckekonst som viktiga *konversationsstartare* och att det är ett av skälen till att smyckekonsten varken behöver vara diskret eller lättburen. Författaren talar även om att smycken inte bara är vackra att se på utan att de stimulerar både betraktarens intelligens och sinnen. "It stimulates both our intellect and our senses. It gives us something to look at and something to talk about; we either enjoy it, are amazed by it, find it refreshing or provocative, or are moved in some other way". (Veiteberg, 2007, sid 8)

Även Astfalck (2005) tar upp att just smycken, eller ännu hellre, smyckekonst skiljer sig väldigt mycket från annan konst just i att de kommunicerar frågor som berör objektet i relation till den mänskliga kroppen.

Fråga:

3. Arbetar du aktivt med vad dina smycken kommunicerar?

A säger att hon arbetar väldigt aktivt med vad hennes smycken kommunicerar. Hon förtydligar genom att säga att i och med att hon ställer ut eller lämnar ifrån sig sina smycken så lämnar hon även ifrån sig rätten till att tolka dem till betraktaren eller bäraren. Hon säger att hon inte är så tydlig i det hon kommunicerar utan att det handlar mer om olika material och vad materialen står för och hur vi värderar saker. Hon kallar det hon arbetar med för *värdeförskjutningar*. Men hon säger att smycket alltid blir underkastat en betraktares åsikter eller upplevelser av vad den ser. Hon kan antingen jobba med gamla hantverkstraditioner i nyare material eller med material som anses som äckliga eller fränstötande. Att det blir en intressant spänning mellan smycket och betraktaren om smycket är gjort av material som betraktaren inte förväntar sig se i just ett smycke. Till exempel gristarmar eller älgändar. A nämner även hur svårt det kan vara att förutse hur betraktaren kommer uppleva hennes smycken och hur lätt det är att misslyckas med att förmedla det man ville kommunicera eftersom betraktaren blir medkommunikatör i vad smycket berättar. Men hon avslutar med att säga att det är ett medvetet val att låta betraktaren vara medtolkande och inte vara för tydlig och direkt i vad smycket kommunicerar.

B säger att hon arbetar aktivt med vad hennes smycken kommunicerar genom att använda sig av mycket symbolik och redan etablerade former. Även när hon använder traditionella tekniker har hon med nutida symboler och former. Hon uttrycker även att det är viktigt för henne vad hennes smycken kommunicerar. Vad B vill berätta beror på vad det är hon jobbar med för stunden. Hon utgår från ett ämne eller något som hon vill bevisa, eller att utmana genom att göra ett föremål större än det brukar vara.

C berättar att hon arbetar aktivt med vad smyckena kommunicerar men att hon aldrig med säkerhet kan veta om det är det de faktiskt kommunicerar. Hon gör det genom att titta på dem och se vad de kommunicerar för henne men även genom att visa upp dem för andra och fråga vad de upplever. Ibland bär hon sina egna smycken för att ta reda på hur de känns att bära och har även där frågat andra hur de tycker att smyckena känns. C säger att det alltid skiljer sig från vad det är hon vill berätta. Det kan vara att ett material är väldigt fascinerande och att allt inte är det man förväntar sig. Hon kommunicerar nästan enbart genom materialet.

D berättar att hon arbetar aktivt med vad hennes smycken kommunicerar men att hon inte gör det utifrån vad den som bär smycket kommunicerar till betraktaren, utan snarare vad hon som smyckedesigner kommunicerar till den som kommer att vilja bära det. Hon talar även om ett nästa led i kommunikationen som hon inte själv kan påverka men som hon är mycket medveten om och det är den kommunikation som

bäraren tillför. Hon säger att både hållning, var på kroppen smycket placeras och i vilket sammanhang man väljer att bära det, påverkar vad som kommuniceras.

E säger att hon själv upplever det som att hon arbetar aktivt med sina smycken. Hon säger att det skiljer sig mycket åt beroende på om hon gör ett smycke på beställning, som rent försäljningssmycke eller om hon gör smycken för en egen separatutställning. Om hon jobbar mot en egen utställning har hon oftast ett tema som hon förhåller sig ganska strängt till. Då väljer hon tema utifrån vad det är hon vill förmedla. Genom att välja olika material som symboliserar olika saker eller som väcker vissa känslor hos bäraren eller betraktaren. Eller så kan det vara med hjälp av färger, hur hon komponerar smycket eller vilka tekniker hon använder sig av.

Analys: Alla informanterna uppger att de arbetar aktivt med vad deras smycken kommunicerar men flera av dem nämner även osäkerheten runt om det de kommunicerar verkligen når fram. De är även överens om att det skiljer sig åt från gång till gång vad det är de vill kommunicera. Jag tolkar deras svar som att det är just viljan att kommunicera något nytt eller något ur en ny vinkel som är det som driver arbetet framåt och det som gör att de gör nya smycken.

Fråga:

4. På vilket sätt arbetar du med det?

A säger att om det är i ett utställningssammanhang så arbetar hon med att skapa ett sammanhang som smyckena kan existera i och som förstärker det hon vill berätta. Hon säger att hon inte brukar försöka vara tydlig i det hon kommunicerar utan brukar försöka göra det på ett mer subtilt sätt. Hon jobbar även med att plocka upp gamla hantverkstekniker och att även göra saker av restmaterial. Att ingenting ska gå förlorat. Hon talar även om att det inte alltid sker genom medvetna val. "Jag lyfter upp en näve grus och tittar på det". (Informant A, 2012) Hon säger att det är ganska medvetna val som sker tidigt i processen när hon bestämmer sig för vad hon vill kommunicera. Det kan vara värdeförskjutningar eller att använda gamla hantverkstekniker i ett nytt sammanhang. Hon säger även att materialvalet oftast kommer till av en slump. Det kan vara så att hon lyfter en sten eller följer med på en jakt och därigenom upptäcker ett intressant material. Hon säger att hon går mycket på känsla och intuition. Hon väljer hela tiden att lära sig nya tekniker eller göra studiebesök för att lära sig mer om ett nytt material och hon säger att det blir en del av det hon kommunicerar.

B säger att hon jobbar med det kommunikativa genom att integrera symboler i sina verk som betraktaren kan läsa av. Även B talar om kommunikation som inte är så direkt, det kan vara ganska mycket detaljer i ett och samma smycke. Hon talar även om att de symboler hon använder kan ha dubbla budskap just eftersom hon inte vill att smyckena ska vara för lätta att läsa av.

C berättar att det kommunikativa inte är något som hon tänker på genom hela processen. Hon jobbar mycket med material som upplevs som annorlunda, som betraktaren inte känner igen. Hon säger att hon jobbar mycket för att nå just den reaktionen. Men hon säger att hon sällan på förhand utgår ifrån att ha bestämt vad hon vill berätta för att sedan komma fram till hur hon kan berätta det på bästa sätt. "jag försöker gräva mig in, hitta saker som jag själv triggas av och då tänker jag väl att andra också gör det ". (Informant C, 2012) Hon säger att betraktaren inte alltid ser det hon ser. Det kan se något spännande eller relatera till något helt annat än vad som var den ursprungliga tanken.

D berättar att hon använder sig av en metod när hon jobbar som baserar sig på drömmar och meditation. D säger att när hon börjar ett projekt så gör hon alltid det från en specifik ingång. Hon ger ett exempel från sin senaste utställning där hon arbetade med *värdet av smycken*. Då hade inte smyckena några priser utan de intresserade åskådarna fick lämna ett anbud och en motivering till varför just de skulle få köpa smyckena. Hon berättade att det blev en intressant säljsituation eftersom det sen var upp till henne att välja vem hon tyckte var mest intressant att sälja till. Hon berättar att hon inför utställningen var inställd på att smyckena behövde bestå av något som besökarna skulle uppfatta som värdefullt så därför valde hon att arbeta med ädelstenar. Men utöver det så berättar hon att hon oftast sätter sig eller lägger sig ner, slappnar av och försöker hamna i ett meditativt tillstånd. Sen är det utifrån det som kommer till henne i det tillståndet som hon sen börjar jobba direkt i materialet. Hon säger att hon brukar samla på sig olika material som hon sen kombinerar i olika smycken. När smycket känns proportionerligt och materialmässigt rätt så funderar hon inte så mycket mer på vad det kommunicerar. Hon menar att det finns *inbakat* i smycket utan att hon egentligen tagit några på förhand bestämda steg för att nå dit.

E säger att vad hon vill berätta med sina smycken beror på vilket tema hon har valt. Hon berättar att när hon gjorde sitt examensarbete från konstfack så ville hon förmedla *skörhet*. Det gjorde hon genom att jobba med mycket tunn 24karats guldtråd och äggskal. Hon valde ut de material hon kunde komma på som verkligen förknippas med just *skörhet*. Den gången arbetade hon tydligt utifrån temat och försökte uttrycka *skörhet* på olika sätt. Hon berättar även om en annan utställning hon haft, den gången hade hon just brutit armen. Hon berättar att det var en traumatisk upplevelse, dels eftersom hon hade en utställning framför sig och dels för att händerna är en konsthantverkarens viktigaste verktyg. Då valde hon att använda sig av det som tema och gjorde jättetunna armband i sidenorganza som utgjorde fiktiva skydd. Hon sydde

även stygn över det ställe där benet gick av. Men hon tillägger att det även den gången handlade om att förmedla *skörhet*. E berättar även att hon arbetar med att förmedla mer övergripande teman om smycket som objekt eller smyckandet i sig. Hon säger att hon under många år har arbetat med tanken på pärlcollier som någon slags *ursmycke*. De första smycken som finns bevarade var pärlor eller snäckor med hål som var uppträdda på trådar. Hon liknar det med att barn även idag trär upp pärlor på band som de hänger runt halsen.

Analys: Flera av informanterna talar om att de använder material som traditionellt sett inte förknippas med smycken som ett sätt att kommunicera ett budskap till betraktaren. Hur de väljer att kommunicera något verkar skilja sig lika mycket åt som vad de vill kommunicera och verkar bero på situationen och till vilket sammanhang de tillverkar smycket. Många av dem verkar använda sig av symboler och materialval när det kommer till det kommunikativa. Flera av dem nämner även det faktum att betraktaren inte alltid tolkar smycket på det sätt de själva skulle önska även om de inte nödvändigtvis ser det som något problem utan som en del i själva smyckeskapandet.

I *It's The Thought That Counts* ges ett exempel på hur de i Danmark har löst svårigheterna med att nå ut med smyckekonst till en bredare publik. Där har Statens Konstfond inrättat ett projekt som går ut på att danska män och kvinnor kan ansöka om att få låna något av de smycken som Statens Konstfond köpt in genom de senaste trettio åren. Ett av kraven är just att smycket ska bäras till en offentlig tillställning. (Veiteberg, 2007) I hur man kan gå till väga för att kommunicera något med sina smycken ger författaren ett exempel från ett av smyckekonstnären Kim Bucks smycken. Buck ville kommunicera kroppen som medskapare och behovet ett smycke har av en kropp. "Utan ett finger är en ring bara en cirkel med ett hål i". (Veiteberg, 2007, sid 53) Detta gjorde han genom att skapa smycken som enbart hålls ihop av kroppen och som faller isär när man tar av det. (Veiteberg, 2005)

Derrez (2005) beskriver hur en smyckekonstnär kan kommunicera till en yngre publik genom att använda sig av symboler som den yngre publiken känner igen. Han ger ett exempel från en smyckekonstnär som tillverkar smycken av elektroniska delar från tv-spel och mobiltelefoner. Han ger ett annat exempel på ett par smyckekonstnärer som ville kritisera köpesamhället och gjorde detta genom att tillverka alla sina smycken i återbruksmaterial man kan hitta i hemmet och skicka med instruktioner på hur man kan tillverka smyckena själv. (Derrez, 2005)

Fråga:

5. När i processen arbetar du med det kommunikativa?

A berättar att hon gör medvetna val väldigt tidigt i processen, det kan vara så fort hon hittar ett intressant material som hon vill arbeta med. Det kan vara så att hon fortbildar sig själv genom att gå en kurs i någon gammal hantverksteknik vilket föder tankarna om att hon vill använda sig av dem i ett nytt sammanhang eller så söker hon upp tillverkare av olika material för att lära sig mer om dem och hittar hon då något material som hon tycker kommunicerar något intressant eller som hon kan använda sig av för att kommunicera något intressant så tar hon då ett beslut och jobbar utifrån det materialet eller den tekniken.

B säger att det inte är vid något speciellt tillfälle i processen som hon arbetar mer med det kommunikativa utan att det är något hon har med sig hela tiden. Hon säger att tankarna på det kommunikativa är med från första stund när hon väljer vilka symboler hon ska utgå ifrån men även i slutet när hon sammanställer/sätter ihop de olika delarna i ett färdigt verk. Men hon tillägger att om det är viktigt att ett smycke ska kommunicera någonting speciellt så är det viktigt att den tanken eller budskapet är med från början och hela vägen till färdigt smycke. B berättar att även om hon har en idé om vad hon vill göra redan från början så händer det sällan att hon skissar ett smycke färdigt på papper som hon sen överför direkt till materialet. Hon säger att hon snarare utgår ifrån en idé, börjar skissa på papper och letar material. Sen börjar hon arbeta direkt i materialet utan att veta hur slutprodukten ska se ut. Hon säger att det hela sker väldigt spontant genom att hon sammanför olika delar som var och en för sig har en bakgrund eller en ursprungsidé även om inte slutresultatet var förutbestämt från början.

C säger att den mer uttalade kommunikationen sker ganska sent i processen. Hon berättar att hon oftast börjar arbeta med ett ord och ett material. Sen utför hon otaliga experiment och test i materialet som hon sen oftast lägger på hög. Hon berättar att hon försöker komma i en något *besatt* arbets känsla som även brukar kallas *flow*. Om hon når dit säger hon sig vara trygg i att slutprodukten kommer bli bra. Det är först i nästa steg som hon utvärderar sitt arbete och tar ett beslut om hur hon ska fortsätta arbetet. Hon säger att hon litar på att kommunikationen alltid finns där och att tankarna på hur andra människor ska reagera på smycket kommer väldigt sent. Hon tycker att det är svårt att tänka på vad ett smycke kommunicerar eller inte men att hon under hela processen bollar dem tankarna med sig själv som sina närmaste.

D säger att hon inte brukar fundera så mycket på det kommunikativa utan att det finns med genom hela processen. Hon menar att det är en kombination av det kommunikativa och det emotionella hos betraktaren om det kommunikativa kommer fram eller inte.

E säger även hon att tankarna på det som kommuniceras finns med genom hela processen. När hon utgår ifrån ett tema så påverkar det vilka material hon väljer och vilken teknisk lösning hon använder sig av.

Analys: Alla utom C säger att oberoende av om de funderar på det mycket eller lite, så finns tankarna på det som ska kommuniceras med genom hela arbetsprocessen. Flera av dem tar även upp det experimentella förhållningsätt de har till det de vill kommunicera och att de sällan på förhand vet exakt vad det ska bli.

Fråga:

6. Var går gränserna för vad ett smycke kan kommunicera?

A säger att hon inte tror att det finns några gränser för vad ett smycke kan kommunicera. Hon säger att ett smycke kan beröra de flesta ämnena men att om man har en väldigt tydlig idé om vad det är man vill berätta så kan det ibland finnas andra sätt än smycken som är bättre på att kommunicera det man är ute efter. Hon tillägger att det finns en del ämnen som hon själv inte skulle välja att arbeta med, för att de är för provocerande, men att hon då överlämnar det till någon annan. Hon säger att man får sätta sina personliga gränser för vad man vill ta sig an eftersom hon själv aldrig skulle jobba med något som hon inte känner sig bekväm med, kan stå för eller själv tycker är intressant.

B anser att gränserna för vad ett smycke kan kommunicera främst består av kulturella skillnader, en viss symbol behöver inte betyda samma sak i olika kulturer. Då går det inte att kommunicera samma saker med ett smycke i Sverige som det kanske gör i Marocko. Men även historiskt finns det gränser. Ett smycke kommer inte kommunicera samma saker om 100 år. Hon talar även om de gränser som finns hos betraktaren, egna preferenser och vilka smycken betraktaren sett tidigare. Hon talar även om gränsen för vad betraktaren läser in i smycket när det väl lämnat hennes bänk, då kan hon inte längre påverka vad den andra människan ska läsa in idet. Men hon tillägger även att det är just det, att betraktaren läser in en del av sin egen historia i smycket, är det som gör smycken så spännande.

C däremot säger att det inte finns så mycket gränser för vad ett smycke kan kommunicera. Men hon tar upp kroppen som en begränsande faktor på det sättet att smycket trots allt behöver ha kontakt med kroppen för att anses vara ett smycke.

D säger att hon inte anser att det finns några gränser för vad ett smycke kan kommunicera men att det finns moraliska gränser för vad en smyckestillverkare väljer att kommunicera. Hon påpekar att den som bär smycket kan bli väldigt utsatt. Hon tar upp att det är väldigt få smyckekonstnärer som gör alltför provocerande smycken. "Alla smyckekonstnärer är nog lite återhållsamma på det sättet att vi gör inte revolutionerande samhällsdebatter och hänger på folk för det är det ingen som orkar bära ". (Informant D, 2012) Genom att välja att bära ett smycke får man som bärare många gånger stå till svars för vad ens smycke kommunicerar och det är inte alltid bäraren väljer ett smycke hon eller han måste försvara.

E tror att gränserna för vad ett smycke kan kommunicera snarare ligger hos tillverkaren och dennes skicklighet. Är man tillräckligt duktig kan man kommunicera vad man vill.

Analys: A och D tar upp de moraliska gränserna för vad en smyckekonstnär väljer att kommunicera något som ingen av dem andra väljer att ta upp. B och C tar upp gränser i form av kulturella skillnader och de gränser som finns för att ett smycke fortfarande ska betraktas som ett smycke. Detta får de medhåll av från Veiteberg (2007) som tar upp begränsningar för vad ett smycke kan kommunicera i form av de gränser som finns för när ett smycke anses vara ett smycke. Det måste kunna bäras på kroppen men måste även kunna följa med i kroppens rörelser. Detta innebär dock inte att smycket måste vara enkelt att bära. (Veiteberg, 2007)

Precis som hos E hittar vi i *New Directions In Jewellery* tankarna om att gränserna för vad ett smycke kan kommunicera enbart ligger i förmågan hos varje enskild smyckekonstnär. Även Astfalck (2005) tar dock upp den gränsen att ett smycke måste ha en anknytning till en kropp för att kunna anses vara ett smycke. Författaren tar även upp att just smyckekonst har färre gränser när det kommer till vad de kan kommunicera än andra smycketyper för att de inte behöver följa samma spelregler eller konventioner som enbart dekorativa smycken gör. (Astfalck, 2005)

Fråga:

7. När du ser smycken på andra, funderar du då på vad deras smycken berättar om dem?

A säger att hon inte brukar tänka på vad smyckena kommunicerar på andra, men att hon alltid och överallt tittar på smycken. Dock tillägger hon att hon tror att hon drar en

massa omedvetna slutsatser om andra människor baserat på deras smycken. Hon säger att det även beror på vilken typ av smycken. Är det den typen av smyckekonst som hon själv håller på med så reflekterar hon ganska mycket, men då främst över vad smycket kommunicerar om sig själv och den som tillverkat det och inte så mycket om den som bär det. Hon tror dock att vi människor generellt använder smycken på ett väldigt kommunikativt sätt och att hon säkert registrerar mer saker än hon medvetet tänker om dem.

B talar om det speciella i att smycken kommunicerar en sak när de är ensamma och en helt annan när det är buret av någon. Och att hon läser av smycket olika beroende på om det är en ung person som bär det eller en äldre, en man eller en kvinna. Det är det som skiljer smyckekonst från annan konst, att personen som bär det blir en del av konstverket.

C säger att hon tror att hon funderar på vad smycken berättar om sin bärare men att hon inte brukar uppleva att hon gör det. Hon säger att det sker oftare om hon ser ett smycke som *sticker ut* eftersom hon så sällan gör det. Men hon tror att hon brukar vara snabb med att kategorisera människor utifrån deras smycken vilket är ett av skälen till varför hon inte brukar bära smycken själv.

D säger att hon oftare funderar på vad traditionella smycken berättar om sin bärare oftare än vad konceptuella smycken gör eftersom hon tycker att de förstnämnda är mer avslöjande. Hon säger att det är för att det är så få som har konceptuella smycken på sig och om de har valt att bära konceptuella smycken har de oftast redan vågat göra andra saker som berättar mycket om vilka de är. Det är väldigt sällan man ser någon intetsägande eller timid eller okänd som har ett väldigt konceptuellt smycke på sig, utan det är oftast folk i smyckevärlden, samlare eller på annat sätt kända personer. Hon ger sångerskan Björk som exempel: Hon uttrycker redan så mycket om sig själv i sin musik och i sina kläder att om hon dessutom bär ett annorlunda smycke så tillför det inte så mycket ny information. Men de mer traditionella smyckena berättar mer.

E säger att hon absolut funderar på vad smyckena kommunicerar. Om en person till exempel bär ett bijouterismycke från något välkänt märke kommunicerar det att personen tycker att det är viktigt att bära *rätt* märke. Att andra ska kunna se och identifiera de smycken man väljer att bära. Eller så kan det vara någon som bär ett dophjärta som de burit hela livet eller att de har valt att bära väldigt neutrala smycken som avslöjar att personen inte vill sticka ut.

Analys: Många av informanterna är överens om att de medvetet och omedvetet läser av väldigt mycket hos andra människor beroende på vilka smycken de väljer att bära. Men att ingen av dem uppger att de tycker att smyckekonst är det som avslöjar

mest utan att det snarare är *vanligare* och *diskretare* smycken som berättar något om sin bärare.

Veiteberg (2007) tar upp att ett smycke är uppseendeväckande genom den kontrast den skapar till kroppen som bär den. Kim Buck skapade ett smycke som ska bäras högt upp mot axeln och då kan ses även om betraktaren kommer bakifrån. Anledningen är att betraktaren ska kunna skapa sig ett första intryck av en person utan att se personens ansikte och därför basera sitt första intryck på smycket personen valt att bära. (Veiteberg, 2007)

Fråga:

8. Övriga kommentarer/ytterligare tankar

A berättar om vilken fantastiskt kommunikativ förmåga smycken verkligen kan ha genom att ge exempel på några fantastiska samtal som hon haft med betraktare om de material hon valt att arbeta med. Hon talar om smycket som konversationsstartare och berättar om när hon valt att bära ett smycke i ett material som inte anses som ett traditionellt smyckematerial så har det hänt att folk kommit fram och pratat med henne på bussen och frågat om de får röra vid smycket/materialet. A menar att smycken bjuder in människor vilket gör bäraren av ett smycke ganska utsatt. Något man behöver vara förberedd på när man väljer att bära ett uppseendeväckande smycke. Hon talar om det här att människor *inte kan låta bli* att röra vid en del av hennes smycken som något mycket positivt eftersom det leder till en direkt kommunikation mellan henne själv och betraktaren.

B väljer att berätta mer om det intressanta i att ett smycke förändras i och med den kropp som bär det. Hon ger ett exempel i form av att något som betraktaren skulle anse som väldigt feminint upplevs på ett helt olika sätt om det bärs av en liten flicka än om det bärs av en man. Men hon fascineras även av att smycken bär på en kommunikation som är lite långsammare och inte lika tydlig som andra. Hon säger även att det skiljer sig från smycke till smycke. Skulle hon vilja uttrycka en politisk åsikt är det kanske viktigare att betraktare läser av det på *rätt sätt* men om smyckekonstnären vill kommunicera något mer poetiskt eller vill förmedla en viss känsla så är det inte lika viktigt att betraktaren läser av samma sak som tillverkare. Även B tar upp smycket som konversationsstartare genom att berätta om ett projekt de arbetar med som går ut på att de bjudit in trettio smyckekonstnärer att göra en brosch på ämnet *främlingsfientlighet* som ett sätt att använda smycken som en väg in i samtal om ett svårt ämne. Hon tar även upp att samtalen ofta dominerades av diskussioner om vad smyckekonst är och gränserna för vad betraktaren kan acceptera som en brosch.

C tillägger att hon tycker att det är svårt med smycken och kommunikation eftersom det är tankar hon har med sig genom hela arbetet men sällan väljer att fördjupa sig i. Hon talar om att smycken i många fall är väldigt starka symboler som t.ex. vigselringar. Hon säger även att hon tror att bijouterismycken kommunicerar mindre om sin bärare än andra typer av smycken.

D tar upp att hon tycker att smycken av konceptuell art bärs alldeles för lite bland *vanliga människor*. Med det menar hon människor som inte själva tillverkar smycken eller jobbar med smycken som gallerister eller liknande. Hon säger att det är en väldigt lite och begränsad krets människor som bär smyckekonst. Hon tar även upp att smycken har en lite speciell särställning gentemot annan konst eftersom de till viss del är bruksföremål så anses de inte riktigt vara konst samtidigt som de i den kommersiella världen anses som konstiga. Hon talar om det svåra i att ständigt befinna sig mittemellan dessa två världar.

E tillägger att det ser väldigt annorlunda ut i Sverige jämfört med övriga Europa när det kommer till smycken. Hon ger ett exempel på att man i många av Europas storstäder kan se ganska utmanande smycken, även på män, på ett sätt som inte förekommer i Sverige. Hon säger att det bland annat kan bero på att vi har ett helt annat smyckeklimat i Sverige. Här finns inte några smyckemässor i vanlig mening utan enbart en branschmessa för guldsmeder. Hon avslutar dock med att tillägga att Sverige har många bra smyckekonstnärer just nu och att utbildningarna har blivit mer internationellt inriktade men att det ännu saknas fler gallerier eller utställningsytor för smyckekonst/konsthantverk.

Analys: Författaren talar även om att det finns ett lager av kommunikation mellan den som gav smycket till bäraren eller mellan enbart smycket och bäraren. Det kan vara känslomässig kommunikation i form av minnet av den som gav, den kärleksförklaring som ligger inbäddat i smycket eller den hemliga mekanism som inte syns för utomstående. (Veiteberg, 2007) Även att bäraren förändrar smycket men att smycket även förändrar bäraren, och att det är en del av smyckets funktion: Ett halsband ramar in ett ansikte och ger det karaktär. När smycket ligger mot huden eller kläderna förändrar det hur betraktaren upplever ytan. (Veiteberg, 2007)

Författaren talar även om bäraren som medskapare av smycket, författaren tar upp att bäraren alltid laddar smycket med personlig utstrålning, något som alltid ligger utanför smyckekonstnärens kontroll. (Veiteberg, 2007) Bäraren skapar en ny kontext för smycket. Det färgas av hennes personlighet och påverkas av den miljö som vilken denne väljer att bära smycket i. Hur bäraren värderar smycket påverkar också hur det upplevs av betraktaren. Om köparen kommer älska smycket och bära det varje dag

eller om densamme kommer tröttna och lägga ner smycket i ett skrin för att aldrig bära det igen. Om det kommer ges bort som kärleksgåva eller ärvas av släktingar ligger också utanför tillverkarens kontroll. (Veiteberg, 2007)

Derrez (2005) tar även upp aspekten av hur vi ofta luras till att tro att våra smycken är unika eftersom tillverkarna erbjuder oss att välja ut delarna själva för att sedan lägga ihop dem till en ny och personlig helhet. Men dessa delar massproduceras och innebär att det finns ett stort antal människor som har exakt samma *unika* smycke.

Slutsatser

Det är tydligt att sammanhanget blir avgörande i frågan om hur de definierar sitt eget arbete. Smyckekonstnärer och konsthantverkare som arbetar med smycken verkar vara en svårgreppbar och ofta missförstådd yrkesgrupp som ofta förknippas med en annan typ av arbete än det de utför. Detta beror på flera olika faktorer. Dels så kan det vara svårt för allmänheten att hålla isär de olika yrkesgrupperna. De blir ihop klumpade under rubriken *de som jobbar med smycken*. Detta blir problematiskt för konsthantverkaren/smyckekonstnären dels för att det inte är samma typ av smycken och därför inte motsvarar samma typ av förväntningar. Ett unikt smycke som är handgjort håller mycket högre kvalitet än ett massproducerat smycke. Det blir även problematiskt eftersom det är svårt att försörja sig på en konststart när betraktaren/köparen inte förstår skillnaderna och därför inte vill betala mer för ett unikt smycke än de skulle ha gjort för ett smycke från till exempel Guldfynd.

Alla informanterna är överens om att smycken bär på en, mer eller mindre tydlig, kommunikativ kraft. De talar om smyckekonst som något som skiljer sig från annan konst genom att den hela tiden förändras beroende på den kropp som bär den. De ser det som något intressant och positivt att ett smycke kommunicerar helt olika saker beroende på om det är en ung flicka eller äldre man som bär smycket. Flera av informanterna, och författarna till den litteratur jag använt, talar om det djupt mänskliga i att bära smycken. Vi människor har burit smycken sedan civilisationens början av skäl som skiljer sig mycket från tanken att *bara göra sig fin*. Smycken laddas med kärlekslöften och minnen och ärvs ofta från generation till generation.

Informanterna är inte överens om huruvida de arbetar med det kommunikativa särskilt aktivt eller inte, men de säger alla att det är viktigt för dem vad deras smycken kommunicerar. Om de säger att de inte arbetar med det aktivt säger de ändå att det är tankar som de hela tiden bär med sig och som genomsyrar arbetet på ett sådant sätt så att det finns med i slutresultatet i vilket fall som helst. En av informanterna gör det extra tydligt genom att ge exempel på hur hon arbetar med det som kommuniceras genom att använda symboler och former som är lätta för betraktaren att identifiera och läsa av. Flera av informanterna tar upp spänningsförhållandet mellan att även om de vet vad de vill kommunicera, och arbetar aktivt med detta, så kan de ändå inte veta om det är den tanken som är det som betraktaren läser av i slutändan. De talar om att

det är så personligt och individuellt vad man läser av hos ett smycke att det är omöjligt att förutse. Detta är dock inget som någon av dem nämner som något negativt.

Hur de arbetar med det kommunikativa skiljer sig åt konsthantverkarna emellan. En del av dem talar om att de försöker skapa ett sammanhang för smyckena att höra hemma i. Det kan även vara genom att använda sig av gamla hantverkstekniker eller att använda material som traditionellt sett inte använts till smycken för att på så vis förmedla en *värdeförskjutning* hos betraktaren. *Värde* och vilket värde ett smycke anses ha är något som alla smyckekonstnärerna talar om och arbetar med. Idén om att ett smycke kan vara ett smycke även om det inte är tillverkat av dyra metaller och ädla stenar. Detta är historiskt sett ganska nya tankar som nådde de skandinaviska länderna så sent som på 80-talet.

Informanterna är överens om att det finns få eller inga gränser när det kommer till vad ett smycke kan kommunicera. Dock nämner flera av dem att bara för att det inte finns några gränser så betyder det inte att alla smyckekonstnärer är tillräckligt skickliga för att kunna förmedla vad som helst. Flera av dem nämner även att det finns saker som de väljer att inte kommunicera för att det går utanför deras egna moraliska värderingar eller för att de anser att det skulle göra bäraren alldeles för utsatt.

När det kommer till hur de tänker kring och värderar smycken på andra så är det oerhört intressant att flera av dem nämner att de funderar mer på vad traditionella smycken berättar om sin bärare än vad smyckekonst gör. Men de nämner även att smyckekonst är något man sällan ser ute på gatorna i Sverige utan att den typen av smycken är begränsad till en liten grupp som själva arbetar med smyckekonst eller som på ett eller annat sätt redan är invigd i smyckekonstens värld.

Diskussion

Tanken med den här uppsatsen har aldrig varit att dra några generella slutsatser eller finna några absoluta sanningar. Resultatet talar enbart för de fem informanter som deltagit i undersökningen. Dock bedömer jag det som att de informanter jag samlat, och den samlade erfarenhet och kunskap de delar, ger en trovärdig bild av smycket som kommunikator. Diskussionsdelen börjar med att jag reflekterar över den gjorda undersökningen och det resultat jag fick fram. (Patel & Davidson, 2003) Efter detta följer en diskussion om resultatet och min analys.

En av informanterna fick i ett förhållandevis sent stadie dra sig ur undersökningen. Detta resulterade i att jag fick söka upp en ny informant. Detta resulterade i att en av informanterna fick aningen kortare tid på sig att fundera kring temat för uppsatsen än de övriga informanterna.

Övertygelsen från min sida att mina informanter har reflekterat över smycket som kommunikator kan ha påverkat det sätt på vilket de talar om det, men jag tror inte att det för den sakens skull har påverkat deras åsikter. Mina förkunskaper om ämnet och om deras yrkesområde kan säkerligen ha resulterat i att jag ställde följdfrågor som gjort att de beskrivit fler aspekter av *smycket som kommunikator* än de skulle ha gjort till en intervjuare som inte har samma förkunskaper. Jag tror dock inte att detta har påverkat trovärdigheten av svaren utan snarare berikat resultatet. En skillnad på de genomförda intervjuerna var att i och med de nya kunskaper som varje intervjutillfälle gav mig så formulerade det nya följdfrågor till de nästkommande intervjuerna. Vilket resulterade att de sista informanterna fick svara på följdfrågor som var mer välformulerade än de första. Detta tror jag dock inte har påverkat intervjuerna mer än marginellt av den anledningen att de nya formuleringarna eller följdfrågorna kom till genom information som de första informanterna valde att berätta om spontant, eller genom frågor om förtydligande, vilket de erhöll, och som resulterade i tillfredställande svar på frågorna. Detta innebär att jag har likvärdiga resultat från alla fem informanter även om min väg som intervjuare blev rakare ju längre in i arbetet jag kom.

Sen finns det säkerligen vissa saker som har påverkat i form av skillnader när det kommer till informanternas svar hos dem som genomförde intervjuerna via telefon. Där blev det inte en lika avslappnad situation som vid ett personligt möte. Dock bad en av informanterna om att bli uppringd vid ett senare tillfälle vilket jag tolkade som att hon vid det slutgiltiga intervjutillfället hade förberett sig och hade tillräckligt lugn miljö omkring sig för att kunna svara på mina frågor utan större störningsmoment som kunnat påverka intervjun negativt.

Resultatdiskussion

Att det är så stora skillnader mellan vad en guldsmed gör och vad en smyckekonstnär/konsthandverkare gör tolkar jag som att det är en bidragande faktor till varför ingen av smyckekonstnärerna jag talat med kallar sig guldsmeder, inte ens den av dem som faktiskt har en mer traditionell bakgrund. För det skapar missvisande förväntningar från kunden på vad det är de arbetar med. (Veiteberg, 2007) Än mer tror jag dock att det beror på att smyckebranschens massproducerade standardsmycken som utgör ett problem för alla smyckedesigners/ smyckekonstnärer (Veiteberg, 2007) och den konflikt som bildas mellan att tillverka sådant som efterfrågas och att kunna uttrycka sin konstnärlighet. Det gör det viktigare att visa på att man inte är en av dem och inte tillverkar den typen av smycken.

Det är även intressant att, både läsa i litteraturen och få bekräftat av alla informanterna, att de upplever det som att betraktaren har svårt att veta vad det är smyckekonstnärer gör. Antingen beror det på att det är ett så pass nytt fenomen som

det är eller så är det för att det är en del av konstvärlden och därigenom inte tillgänglig för alla.

Många av informanterna talar om den *kraft* att kommunicera smycken besitter. Det är även intressant att många av dem talar om hur det har sett ut tidigare i historien och det mänskliga behovet av att smycka sig. Jag kan inte låta bli att undra om forskare inom det etnografiska området håller med om det mänskliga behovet att smycka sig eller om det här är ett förhållningssätt som "odlas inom branschen".

Flera av informanterna talar inte om sina smycken som *smycken* utan som *objekt* eller *föremål*. Jag tolkar det som att det är ytterligare ett sätt att distansera det egna arbetet från de massproducerade smyckena. Men tänker att detta även bidrar till att betraktaren har svårare att ta till sig föremålen som smycken när de inte ens beskrivs som sådana.

Baserat på att alla informanterna utom B anser att smycket som kommunikator inte har några andra begränsningar än utförarens skicklighet och att jag fick detta bekräftat av den litteratur jag använt mig av så tolkar jag det som att bilden av de få begränsningarna ligger i konstens natur, att den konstnärliga friheten och de konstnärliga möjligheterna på många sätt måste anses som gränslösa för att inte *försvaga* smyckekonsten som begrepp. (Veiteberg, 2007)

De flesta informanterna talar om att det snarare är diskreta smycken som kommunicerar något om sin bärare än vad smyckekonst gör. Jag har dock inte kunnat avgöra om det beror på att de själva jobbar med den typen av smycken och därför är vana vid dem eller om andra anser samma sak. Jag personligen blir mer nyfiken och funderar mer runt smyckena om de är lite mer udda.

Förslag på fortsatta studier

Som jag har nämnt tidigare så finns det väldigt begränsat med litteratur på området smycket som kommunikator. Detta innebär att det finns många olika infallsvinklar att arbeta vidare med.

En möjlighet vore att jämföra det tillverkaren anser att deras smycken kommunicerar med dels vad bäraren anser men även vad en utomstående skulle anse att smycket kommunicerar.

Att smycken inte används för att kommunicera samma saker idag, som de gjorde när mänskligheten började bära dekorationer på kroppen, verkar forskarna överens om.

Men det skulle vara intressant att undersöka vad det är genom historien som lett till dessa förändringar.

Ett annat vore att intervjua konsthantverkare/ smyckekonstnärer från olika generationer för att se om de upplever sina smycken på olika sätt eftersom de växt upp i ett samhälle som värderat smycken på olika sätt.

De vore även intressanta att intervjua personer som tillverkar smycken som hobby men inte är yrkesverksamma för att se om och i så fall hur deras tankar skiljer sig från de som är yrkesverksamma.

Det skulle även kunna vara intressant att jämföra mellan kvinnliga och manliga konsthantverkare för att se hur de upplever sina respektive processer . Inte för att jag på något sätt vill gå in på diskussionen på skillnader och likheter mellan det kvinnliga och det manliga psyket, men för att smyckebranschen är starkt dominerat av kvinnor vilket innebär att de har en annan ingång i branschen enbart på grund av sin könstillhörighet.

Referenser

Litteratur

Astfalck, Jivan, " Jewellery as a fine art practice" , I: Grant, C (red) *New directions in jewellery*, London: Black Dog Publishing Limited, 2005.

Derrez, Paul, " Jewellery? What kind of jewellery are we actually talking about?" , I: Grant, C (red) *New directions in jewellery*, London: Black Dog Publishing Limited, 2005.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (2009) *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Hesse, Rayner, W. JR (2007) *Jewelrymaking through history*. London: Greenwood press.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003) *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Rayner, W, H, JR (2007) *Jewelrymaking through history*. London: Greenwood press.

Sjögren, Jan (2009) *Handen och vännen*. Linköping: Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR (1999) *Mötesplats för form och design*. Stockholm: Regeringskansliets offsetcentral.

Veiteberg, Jorunn (2007) *Kim Buck- It's The Thought That Counts*. Köpenhamn: Nyt Nordiskt Forlag Arnold Busck A/S.

Elektroniska

Nationalencyklopedin (2012a) *Designer* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 17:25)
<<http://www.ne.se.lt.itag.bibl.liu.se/lang/designer>>

Nationalencyklopedin (2012b) *Formgivare* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-16, 14:20)
<http://www.ne.se.lt.itag.bibl.liu.se/sve/formgivare?i_h_word=formgivare>

Nationalencyklopedin (2012c) *guldsmedskonst* (HTML) Tillgänglig (2012-04-04, 13:34)
<<http://www.ne.se.lt.itag.bibl.liu.se/guldsmedskonst>>

Nationalencyklopedin (2012d) *Konsthantverkarna* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-10, 11:21)
<<http://www.ne.se.lt.itag.bibl.liu.se/konsthantverkarna>>

Nationalencyklopedin (2012e) *Konsthantverk* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-09, 11:35)

<<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/konsthantverk-och-konstindustri>>

Nationalencyklopedin (2012f) *Konstnär* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 09:14)

<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/sve/konstnar?i_h_word=konstn%c3%a4r>

Nationalencyklopedin (2012i) *Signal* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 10:57)

<<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/lang/signal/305203>>

Nationalencyklopedin (2012j) *Smycken* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 10:47)

<<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/lang/smycken>>

Nationalencyklopedin (2012k) *Symbol* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 11:22)

<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/lang/symbol?i_h_word=Symboler>

Nationalencyklopedin (2012l) *Yrkesverksam* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 14:13)

<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/engelsk-ordbok/yrkesverksam/745235?i_h_word=yrkesverksam>

Nationalencyklopedin (2012m) *Corpus* (HTML) Tillgänglig: (2012-04-12, 14:20)

<<http://www.ne.se.lt.ltag.bibl.liu.se/lang/corpus/147435>>

Nutida Svenskt Silver (2012) *Nutida svenskt silver* (HTML) Tillgänglig: (2012-05-10, 16:05)

<<http://www.nutida.nu/>>

Platina (2011) *Platina* (HTML) Tillgänglig: (2012-03-14, 19:40)

<<http://www.platina.se/infosida.html>>

Intervjuer

Informant A. Intervju genomförd 2012-03-06 klockan 10:00

Informant B. Intervju genomförd 2012-03-06 klockan 13:00

Informant C. Intervju genomförd 2012-03-07 klockan 12:00

Informant D. Intervju genomförd via telefon 2012-03-09 klockan 16:00

Informant E. Intervju genomförd via telefon 2012-03-21 klockan 14:00

Intervjuguide

Fråga 1: Hur definierar du själv ditt eget arbete? Hur skulle du själv beskriva vad du arbetar med?

Fråga 2: Vad är dina spontana tankar om smycket som kommunikatör?

Fråga 3: Arbetar du aktivt med vad dina smycken kommunicerar?

Om nej – varför inte?

Om ja – Vad vill du berätta?

Fråga 4: På vilket sätt arbetar du med det?

Fråga 5: När i processen arbetar du med det kommunikativa?

Fråga 6: Var går gränserna för vad ett smycke kan kommunicera?

Fråga 7: När du ser smycken på andra, funderar du på vad deras smycken berättar om dem?

Fråga 8: Slutligen, finns det något mer du skulle vilja tillägga eller berätta mer om?